

ความต้องการสารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย ของนักท่องเที่ยวไทย

Need of Health Tourism Information in Thailand of Thai Tourists

ธิติพร ชาญศิริวัฒน์¹

Thitiporn Chansiriwat

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการสารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือนักท่องเที่ยวไทย จำนวน 384 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ t-test แบบ Independent ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการสารสนเทศด้านข้อมูลที่พักร/โรงแรม พบว่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความสนใจค้นหาข้อมูลประเภทที่พักในลักษณะรีสอร์ทที่พัก มีให้บริการ WiFi ทิวทัศน์บริเวณที่พัก และสระว่ายน้ำ 2) ความต้องการสารสนเทศด้านสถานที่ พบว่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความสนใจค้นหาข้อมูลร้านอาหาร แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ ร้านนวดแผนไทย การจัดทัวร์แหล่งธรรมชาติร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และ 3) ความต้องการสารสนเทศด้านข้อมูลผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความสนใจข้อมูลอาหารเสริมเพื่อสุขภาพ

คำสำคัญ: ความต้องการสารสนเทศ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

¹ สาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี; Computer Science, Faculty of Computer Science, Ubon Ratchathani Rajabhat University

Abstract

This study investigated 384 Thai tourists' needs for health tourism information in Thailand using questionnaires as data collecting tool. The collected data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, and an independent t-test. The findings revealed that 1) most of tourists searched for information on hotels and accommodation which provided WIFI , beautiful views, and swimming pools; 2) the majority of respondents were interested in information on restaurants, natural touristic spots, health tourism activities, traditional Thai massage shops, and integrated tour arrangement of natural attraction visits and health tourism; and 3) most of the Thai tourists paid much attention to health product information and healthy food.

Keywords: information needs, health tourism

บทนำ

ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นส่วนสำคัญหนึ่งซึ่งช่วยในการขับเคลื่อนและพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศ การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว นักท่องเที่ยวนิยมเลือกประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางในการท่องเที่ยว ด้วยความหลากหลายของประเพณี วัฒนธรรม อาหาร สถานที่ท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ (Department of Tourism, 2015) รูปแบบการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาตินิยมมีหลากหลายรูปแบบ ทั้งการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ การท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงพักผ่อนหย่อนใจ โดยการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่กำลังได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวและเป็นเป้าหมายที่สำคัญของรัฐบาลมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 คือ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health tourism) ซึ่งเป็นการเดินทางท่องเที่ยวในลักษณะการรวมกิจกรรมทางด้านสุขภาพเข้าร่วมด้วย อาทิ การเข้าใช้บริการสุขภาพที่ช่วยฟื้นฟูร่างกายจากการเจ็บป่วย หรือทำให้สุขภาพร่างกายแข็งแรงเน้นการบำบัด รักษาโรค บำรุงสุขภาพกายและสุขภาพจิตเป็นเป้าหมายหลัก (Choksuchat & Chantrapornchai, 2016) และในปัจจุบันกระแสการดูแลสุขภาพกำลังได้

รับความนิยมเป็นอย่างมากและเป็นแนวโน้มที่สำคัญของโลก ประเทศไทยได้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวในลักษณะนี้ เพราะประเทศไทยมีความโดดเด่นและมีความหลากหลายจนเป็นที่รู้จักและยอมรับของนักท่องเที่ยวทั่วโลก มีความได้เปรียบทางความพร้อมและทรัพยากรการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการบริการด้านการแพทย์ที่มีค่าใช้จ่ายการให้บริการที่ไม่สูงนัก เมื่อเทียบกับประเทศใกล้เคียงรวมถึงการบริการด้านสุขภาพหรือบริการที่เกี่ยวข้องเนื่อง เช่น การแพทย์แผนไทย สปา คลินิก เป็นต้น (Teeranon, 2018) สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ทุกระดับตั้งแต่ระดับ High-end จนถึงนักท่องเที่ยวทั่วไป เนื่องจากการเป็นผู้นำภูมิปัญญาตามแนวทางและศาสตร์ในการดูแลสุขภาพดั้งเดิมมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการบริการทางสุขภาพนั่นเอง (Office of the Permanent Secretary, 2016) ส่งผลให้มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่สนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพยังเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีกำลังซื้อสูงอีกด้วย รัฐบาลจึงได้มอบหมายให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานหลักในการบริหารให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีความสอดคล้องกับหลักการของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) (Department of Health Service Support, 2016) โดยประเภทของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพ (Health Healing Tourism หรือ Medical Tourism) เป็นรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่ผนวกกับโปรแกรมการบำบัดรักษาสุขภาพและ 2) การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion Tourism) เป็นรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เน้นการเรียนรู้วิถีชีวิตทางวัฒนธรรมเพื่อการพักผ่อน และเดินทางไปพักในโรงแรม รีสอร์ท หรือศูนย์สุขภาพ (Health Center) เพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในที่นั้นๆ จัดขึ้น

ช่วงเวลาที่ผ่านมายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในประเทศไทยได้มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและช่องทางออนไลน์มาใช้ในระดับหนึ่ง เช่น การทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์เพื่ออำนวยความสะดวกในการค้นหาข้อมูล การพัฒนาแอปพลิเคชันการค้นหาเส้นทางท่องเที่ยว รวมถึงเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่นักท่องเที่ยวได้จัดทำขึ้นมาเพื่อแบ่งปันประสบการณ์ในการท่องเที่ยว แต่ก็ยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากข้อมูลที่มีอยู่อย่างมากมายและหลากหลายทั้งบนเว็บไซต์และสื่อสังคมออนไลน์

เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงและคัดกรองข้อมูลที่ถูกต้องตรงตามความต้องการของผู้ใช้อีกทั้งยังพบว่าประเทศไทยยังคงตามหลังประเทศเพื่อนบ้านในด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ตในธุรกิจท่องเที่ยวซึ่งไม่ได้ครอบคลุมทุกภาคส่วน โดยส่วนมากจะเป็นการใช้ทางด้านการบินและการโรงแรม นอกจากนี้ข้อมูลออนไลน์ที่เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวที่พบมากมักจะเป็นข้อมูลของเมืองยอดนิยม เช่น กรุงเทพฯ เชียงใหม่ ภูเก็ต (Ministry of Science and Technology, 2017) ดังนั้น สิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนี้คือการนำเสนอสารสนเทศและการประชาสัมพันธ์เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ทราบถึงข้อมูลการท่องเที่ยว เพื่อประกอบการตัดสินใจที่ตอบสนองความต้องการของตัวเอง ดังนั้น ข้อมูลที่จะนำเสนอจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้นักท่องเที่ยวใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาความต้องการสารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวไทย จากนักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมในการค้นหาข้อมูลการท่องเที่ยวผ่านอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ทราบถึงความต้องการสารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวไทย ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปออกแบบและพัฒนาระบบสารสนเทศนำเสนอข้อมูลและประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความต้องการสารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักท่องเที่ยวไทยที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตในการค้นหาข้อมูลการท่องเที่ยว กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างในกรณีที่ไม่ทราบจำนวนประชากร ได้กลุ่มตัวอย่าง 384 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม

การสร้างเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดจากขอบเขตองค์ประกอบในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพมาพัฒนาเป็นข้อคำถามความต้องการสารสนเทศ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประกอบด้วย 4 ผลผลิตหลัก คือ 1) ศูนย์กลางบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพ (Wellness Hub) 2) ศูนย์กลางบริการสุขภาพ (Medical Service Hub) 3) ศูนย์กลางบริการวิชาการและงานวิจัย (Academic Hub) และ 4) ศูนย์กลางบริการยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพ (Product Hub) (Department of Health Service Support, 2016) ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือวิจัยแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและภาษาด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (IOC) ได้เท่ากับ 0.89 แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประสบการณ์การเดินทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความสนใจแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และประสบการณ์ในการสืบค้นสารสนเทศด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพลักษณะของคำถามเป็นแบบเลือกตอบด้วยการประเมินค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert's Scale)

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือนพฤษภาคม 2561 ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์ มีผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์จำนวน 298 ชุด คิดเป็นร้อยละ 77.60 และผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตัวเอง จำนวน 100 ชุด แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนและมีความสมบูรณ์มีจำนวน 86 ชุด คิดเป็นร้อยละ 22.40

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้สถิติแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

ข้อมูลความต้องการสารสนเทศนำเสนอด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำค่าเฉลี่ยที่ได้แต่ละหัวข้อมาแปลและให้ความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 – 5.00	มีความต้องการมากที่สุด
3.50 – 4.49	มีความต้องการมาก
2.50 – 3.49	มีความต้องการปานกลาง
1.50 – 2.49	มีความต้องการน้อย
1.00 – 1.49	มีความต้องการน้อยที่สุด

การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสารสนเทศสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกับความสนใจแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประสิทธิภาพในการสืบค้นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยวิธีการทางสถิติ t-test แบบ Independent ในการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 56.77) มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี (ร้อยละ 38.54) ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 54.95) ประกอบอาชีพรับราชการ (ร้อยละ 38.02) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 30,001 - 40,000 บาท (ร้อยละ 24.74) ส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (ร้อยละ 50.52) มีความสนใจแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (ร้อยละ 86.72) และส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการสืบค้นสารสนเทศด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (ร้อยละ 76.04)

2. ความต้องการสารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้านข้อมูลที่พัก/โรงแรม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการสารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้านข้อมูลที่พัก/โรงแรมมากที่สุด คือ ข้อมูลสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพักและข้อมูลกิจกรรมสำหรับผ่อนคลายของที่พัก/โรงแรม ($\bar{X}$ = 4.24) เมื่อพิจารณาความต้องการสารสนเทศในแต่ละข้อจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก สามารถสรุปได้ดังนี้

- ข้อมูลประเภทที่พัก/โรงแรมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ คือ รีสอร์ท ($\bar{x} = 4.10$) บ้านพักตากอากาศ ($\bar{x} = 4.00$) และ โรงแรม ($\bar{x} = 3.95$)
- ข้อมูลสิ่งอำนวยความสะดวกของที่พัก/โรงแรม สำหรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพคือ ข้อมูลเกี่ยวกับ WiFi ($\bar{x} = 4.68$) ห้องพักผ่อนอบอุ่น ($\bar{x} = 4.67$) และ สระว่ายน้ำ ($\bar{x} = 4.64$)
- ข้อมูลสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพัก สำหรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพคือ วิวทัศน์ ($\bar{x} = 4.67$) เครื่องปรับอากาศ ($\bar{x} = 4.54$) และ ระเบียง ($\bar{x} = 4.20$)
- ข้อมูลกิจกรรมสำหรับผ่อนคลายของที่พัก/โรงแรมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ คือ สระว่ายน้ำ ($\bar{x} = 4.67$) สวนพักผ่อนหย่อนใจ ($\bar{x} = 4.41$) และ ร้านค้า ($\bar{x} = 4.15$)

ตารางที่ 1 แสดงผลความต้องการสารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้านข้อมูลที่พัก/โรงแรม

ข้อคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ท่านมีความต้องการสืบค้นข้อมูลอัตราค่าที่พัก/โรงแรม สำหรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	4.14	1.05	มาก
2. ท่านมีความต้องการสืบค้นข้อมูลประเภทที่พัก/โรงแรม สำหรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	4.11	0.95	มาก
2.1 โรงแรม	3.95	0.99	มาก
2.2 โฮสเทล	3.25	1.20	มาก
2.3 อพาร์ทเมนต์	2.96	1.09	ปานกลาง
2.4 โฮมสเตย์	3.69	1.16	มาก
2.5 รีสอร์ท	4.10	1.00	มาก
2.6 บ้านพัก	3.68	1.16	มาก
2.7 บ้านพักตากอากาศ	4.00	1.16	มาก
3. ท่านมีความต้องการสืบค้นข้อมูลสิ่งอำนวยความสะดวกของที่พัก/โรงแรม สำหรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	4.23	0.91	มาก
3.1 บริการอาหารเช้า	4.40	0.85	มาก
3.2 บริการรูมเซอร์วิส	4.08	1.01	มาก
3.3 ห้องพักรับรองครบครัน	4.37	0.87	มาก

ข้อคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3.4 ห้องพักปลอดบุหรี่	4.67	0.80	มากที่สุด
3.5 WiFi	4.68	0.76	มากที่สุด
3.6 ที่จอดรถ	4.61	0.75	มากที่สุด
3.7 รถรับส่งสนามบิน	4.21	1.05	มาก
3.8 บริการทำความสะอาดรายวัน	4.04	1.19	มาก
3.9 บริการซักอบรีด	3.53	1.18	มาก
3.10 ห้องอาหาร/ภัตตาคาร	4.09	0.94	มาก
3.11 สระว่ายน้ำ	4.64	0.77	มากที่สุด
3.12 สปาและศูนย์สุขภาพ	4.03	1.14	มาก
3.13 ศูนย์ออกกำลังกาย	4.06	1.11	มาก
3.14 kid zone	3.60	1.40	มาก
3.15 สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ	3.97	1.22	มาก
3.16 อนุญาตให้นำสัตว์เลี้ยงเข้าพัก	2.57	1.45	ปานกลาง
4. ท่านมีความต้องการสืบค้นข้อมูลสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	4.24	0.93	มาก
4.1 กาดัมน้ำไฟฟ้า	3.76	1.22	มาก
4.2 อุปกรณ์งาช้าง/กาแฟ	3.64	1.23	มาก
4.3 เต้าไมโครเวฟ	3.59	1.28	มาก
4.4 มุมครัว	3.53	1.29	มาก
4.5 ทิวทัศน์	4.67	0.72	มากที่สุด
4.6 ระเบียง	4.52	0.89	มากที่สุด
4.7 อ่างอาบน้ำ	3.84	1.10	มาก
4.8 เครื่องปรับอากาศ	4.54	0.87	มากที่สุด
4.9 โทรทัศน์จอแบน	4.20	1.04	มาก
5. ท่านมีความต้องการสืบค้นข้อมูลกิจกรรมสำหรับผ่อนคลายของที่พักร/โรงแรม สำหรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	4.24	0.95	มาก
5.1 ชวนำ	3.53	1.25	มาก
5.2 ศูนย์ออกกำลังกาย/ฟิตเนส	3.89	1.21	มาก

ข้อคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
5.3 บริการนวดและสปา	3.82	1.24	มาก
5.4 ชั้นเรียนโยคะ	3.25	1.32	ปานกลาง
5.5 สระว่ายน้ำ	4.42	0.81	มาก
5.6 ร้านค้า	4.15	0.96	มาก
5.7 สวนพักผ่อนหย่อนใจ	4.41	0.92	มาก

3. ความต้องการสารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้านข้อมูลสถานที่

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการสืบค้นสารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้านข้อมูลสถานที่มากที่สุด คือ ข้อมูลร้านอาหาร ($\bar{X}$ = 4.28) เมื่อพิจารณาความต้องการสารสนเทศในแต่ละข้อจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก สามารถสรุปได้ดังนี้

- ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ($\bar{X}$ = 4.52) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ($\bar{X}$ = 4.18) และ พิพิธภัณฑ์ ($\bar{X}$ = 3.90)

- ข้อมูลกิจกรรมในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ คือ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ($\bar{X}$ = 4.00) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษา ($\bar{X}$ = 3.75)

- ข้อมูลสถานที่ให้บริการด้านส่งเสริมสุขภาพร่วมกับการท่องเที่ยว คือ ร้านนวดแผนไทย ($\bar{X}$ = 3.89) โรงพยาบาล ($\bar{X}$ = 3.79) และ ร้านสปา ($\bar{X}$ = 3.66)

- ข้อมูลการจัดทัวร์ร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ คือ ทัวร์แหล่งธรรมชาติ ($\bar{X}$ = 4.28) ทัวร์เกษตรธรรมชาติ ($\bar{X}$ = 3.94) และทัวร์น้ำพุร้อนและอาบน้ำแร่ ($\bar{X}$ = 3.87)

ตารางที่ 2 แสดงผลความต้องการสืบค้นสารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้านข้อมูลสถานที่

ความต้องการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ท่านมีความต้องการสืบค้นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	4.10	1.01	มาก
1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	4.52	0.70	มากที่สุด
1.2 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	4.18	0.83	มาก
1.3 แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น	3.78	1.01	มาก
1.4 พิพิธภัณฑ์	3.90	0.96	มาก

ความต้องการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
2. ท่านมีความต้องการสืบค้นกิจกรรมในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	4.16	0.89	มาก
2.1 กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษา	3.75	1.06	มาก
2.2 กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ	4.00	0.92	มาก
3. ท่านมีความต้องการสืบค้นสถานที่ให้บริการด้านส่งเสริมสุขภาพร่วมกับการท่องเที่ยว	3.99	0.97	มาก
3.1 โรงพยาบาล	3.79	1.13	มาก
3.2 คลินิก	3.65	1.14	มาก
3.3 ร้านสปา	3.66	1.29	มาก
3.4 ร้านนวดแผนไทย	3.89	1.24	มาก
3.5 ร้านทันตกรรม	3.13	1.22	ปานกลาง
3.7 ร้านเสริมความงาม	3.41	1.25	ปานกลาง
4. ท่านมีความต้องการสืบค้นการจัดทัวร์รวมกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	3.85	1.14	มาก
4.1 ทัวร์แพทย์แผนไทย	3.43	1.27	มาก
4.2 ทัวร์อาหารสมุนไพร	3.38	1.26	ปานกลาง
4.3 ทัวร์น้ำพุร้อนและอาบน้ำแร่	3.87	1.21	มาก
4.4 ทัวร์เกษตรธรรมชาติ	3.94	1.15	มาก
4.5 ทัวร์ฝึกสมาธิและบำเพ็ญภาวนา	3.20	1.22	ปานกลาง
4.6 ทัวร์สมุนไพรชนบท	3.58	1.18	มาก
4.7 ทัวร์แหล่งธรรมชาติ	4.28	0.92	มาก
5. ท่านมีความต้องการสืบค้นร้านอาหาร	4.28	0.88	มาก

4. ความต้องการสารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้านข้อมูลผลิตภัณฑ์สุขภาพ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการสารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้านข้อมูลผลิตภัณฑ์สุขภาพมากที่สุด คือ ข้อมูลอาหารเสริมเพื่อสุขภาพ ($\bar{x}$ = 3.79) รองลงมาคือ ข้อมูลยาสมุนไพรไทย ($\bar{x}$ = 3.67) และข้อมูลยาแผนปัจจุบัน ($\bar{x}$ = 3.59)

ตารางที่ 3 แสดงความต้องการสารสนเทศการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้านข้อมูลผลิตภัณฑ์สุขภาพ

ความต้องการสืบค้นสารสนเทศ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ความต้องการสืบค้นยาสมุนไพรไทย	3.67	1.18	มาก
2. ความต้องการสืบค้นยาแผนปัจจุบัน	3.59	1.21	มาก
3. ความต้องการสืบค้นอาหารเสริมเพื่อสุขภาพ	3.79	1.20	มาก
4. ความต้องการสืบค้นเครื่องสำอาง	3.41	1.35	ปานกลาง
5. ความต้องการสืบค้นเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์	3.17	1.35	ปานกลาง

5. ข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อเสนอแนะสามารถสรุปได้ดังนี้

1. สถานที่ท่องเที่ยวควรมีพนักงานดูแลเรื่องสุขภาพและบันทึกข้อมูลสุขภาพแก่นักท่องเที่ยว
2. มีการประชาสัมพันธ์ และติดตามผลด้านสุขภาพ
3. ควรมีการจัดทัวร์สุขภาพให้เหมาะสมกับสภาพอากาศ สถานที่ที่มีธรรมชาติอากาศเย็นสบาย ระยะเวลา 3-5 วัน ต่อครั้ง
4. สถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ควรจะเป็นสถานที่พักผ่อน และเป็นธรรมชาติบำบัด

6. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสารสนเทศ สถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกับความสนใจแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสารสนเทศสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกับ ความสนใจแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ โดยผู้ที่มีความสนใจแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจะมีความต้องการสารสนเทศสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมากกว่าผู้ที่ไม่มีความสนใจ

ตารางที่ 4 แสดงผลเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสารสนเทศสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกับ ความสนใจแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ความต้องการสารสนเทศสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	มีความสนใจ		ไม่มีความสนใจ		t	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
สถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	4.20	0.97	3.45	1.03	5.14	0.00*
กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษา	3.81	1.07	3.33	0.86	0.08	0.00*
กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ	4.11	0.84	3.29	1.10	5.08	0.00*
สถานที่ให้บริการด้านส่งเสริมสุขภาพร่วมกับการท่องเที่ยว	4.09	0.91	3.35	1.11	4.53	0.00*
การจัดทัวร์ร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	3.95	1.10	3.24	1.21	4.26	0.00*
ร้านอาหาร	4.37	0.83	3.65	0.96	5.70	0.00*

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสารสนเทศสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกับ ประสพการณ์ในการสืบค้นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสารสนเทศสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกับประสพการณ์ในการสืบค้นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ 1) สถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 2) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ 3) สถานที่ให้บริการด้านส่งเสริมสุขภาพร่วมกับการท่องเที่ยว และ 4) การจัดทัวร์ร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยผู้ที่มีประสพการณ์ในการสืบค้นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีความต้องการสารสนเทศมากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสพการณ์ในการสืบค้น

ตารางที่ 5 แสดงผลเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการสารสนเทศสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกับประสบการณ์ในการสืบค้นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ความต้องการสารสนเทศสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	มีประสบการณ์		ไม่มีประสบการณ์		t	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
สถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	4.36	0.85	4.02	1.04	2.81	0.01*
กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษา	3.91	1.06	3.70	1.05	1.70	0.09
กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ	4.28	0.77	3.91	0.95	3.39	0.00*
สถานที่ให้บริการด้านส่งเสริมสุขภาพร่วมกับการท่องเที่ยว	4.39	0.77	3.87	0.99	5.26	0.00*
การจัดทัวร์ร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	4.24	0.92	3.73	1.17	3.79	0.00*
ร้านอาหาร	4.35	0.84	4.25	0.89	0.90	0.37

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่แล้วนักท่องเที่ยวชาวไทยไม่เคยมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และไม่เคยมีประสบการณ์ในการค้นหาสารสนเทศด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แต่มีความสนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สอดคล้องกับในรายงานการสำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของชาวไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปของสำนักงานสถิติแห่งชาติในรอบปี 2555-2559 ที่พบว่าส่วนใหญ่เป็นการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ (National Statistical Office, 2017) และผลการวิจัยของ Pensup & Saengsirioj (2012) ที่พบว่าวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวส่วนใหญ่คือ เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ แต่พฤติกรรมและประสบการณ์ในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในงานวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Phoopan (2007) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวมีประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเคยร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ความต้องการสารสนเทศด้านข้อมูลที่พัก/โรงแรม พบว่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความสนใจค้นหาข้อมูลประเภทที่พักในลักษณะของรีสอร์ท เพื่อใช้ในการพักผ่อนระหว่างการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมากที่สุด สิ่งอำนวยความสะดวกภายในที่พักนิยมค้นหาข้อมูล

คือ ที่พักมีให้บริการ WiFi สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพักสำหรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่นิยมค้นหาคือ ทิวทัศน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pensup & Saengsirioj (2012) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวนิยมท่องเที่ยวในสถานที่ที่มีความร่มรื่น บรรยากาศดี เหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ ในส่วนของกิจกรรมสำหรับผ่อนคลายของที่พัก/โรงแรม สำหรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่นิยมค้นหาคือ สระว่ายน้ำ ซึ่งในงานวิจัยของ Prombuom & Kimpakorn (2015) พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของสถานที่เพื่อใช้สำหรับการพักผ่อน ความต้องการดังกล่าวนี้ ถ้าที่พัก/โรงแรมสามารถนำเสนอสารสนเทศในส่วนนี้ได้จะมีการให้บริการอะไรบางอย่างในบริเวณโรงแรม สิ่งอำนวยความสะดวกในบริเวณโรงแรม ในห้องพัก จะช่วยให้นักท่องเที่ยวที่ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักสำหรับการพักผ่อนท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสามารถใช้ประกอบการตัดสินใจในการเลือกที่พักได้มากขึ้น

ความต้องการสารสนเทศด้านสถานที่ พบว่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความสนใจค้นหาข้อมูลร้านอาหารมากที่สุด สถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนิยมค้นหาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นิยมค้นหาข้อมูลคือ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งได้แก่กิจกรรมที่เน้นการท่องเที่ยวส่งเสริมบำบัดรักษาสุขภาพ เยี่ยมชมธรรมชาติ พักผ่อนสถานที่ให้บริการในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนิยมค้นหาร้านอาหาร นวดแผนไทย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Phoopan (2007) ที่พบว่า รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่นักท่องเที่ยวคาดหวังมากที่สุดคือ ทิวทัศน์ นวดแผนไทย และผลการวิจัยของ Setri (2017) ยังพบว่า รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานครที่นิยมคือการนวดไทยและอบสมุนไพรการจัดทัวร์รวมกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนิยมค้นหาทัวร์แหล่งธรรมชาติ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Srison, Kitiyawan, Pramala & Channgam (2016) ที่พบว่ากิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจสำหรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพคือ กิจกรรมการเที่ยวชมแหล่งธรรมชาติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Prombuom & Kimpakorn (2015) กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวประทับใจคือ กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น ภูเขา น้ำตก เดินป่า ผลการศึกษาที่ได้นี้จะพบว่า ส่วนใหญ่แล้ว นักท่องเที่ยวนิยมท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวในเชิงสุขภาพ ดังนั้น สถานที่ให้บริการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ร้านอาหาร โดยเฉพาะร้านอาหารนวดแผนไทยที่เป็นได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในหมู่นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะกลุ่ม

นักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพควรมีการประชาสัมพันธ์และให้บริการข้อมูลสารสนเทศแก่นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ รวมถึงการวางแผนประชาสัมพันธ์รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในอีกทางหนึ่งด้วย

ความต้องการสารสนเทศด้านข้อมูลผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมีความสนใจข้อมูลอาหารเสริมเพื่อสุขภาพมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Setri (2017) ที่พบว่าผู้สูงอายุที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในกรุงเทพมหานครนิยมเลือกรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพเป็นลำดับแรก และในงานวิจัยของ Soonthonsma & Thammachart (2016) ที่พบว่า ชุมชนที่มีความต้องการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนั้นควรนำความรู้เกี่ยวกับการบำบัดรักษาด้วยสมุนไพรมาทดแทนการใช้สารเคมีมากขึ้น ความต้องการดังกล่าวนี้ ร้านอาหารควรมีการนำเสนอสารสนเทศเมนูอาหารที่ส่งเสริมสุขภาพ เพื่อช่วยให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจในการเลือกไปทานอาหารที่ร้านในระหว่างการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่น่าสนใจ พบว่า ความต้องการสารสนเทศสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กับ ความสนใจแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยผู้ที่มีความสนใจแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจะมีความต้องการสืบค้นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมากกว่าผู้ที่ไม่มีความสนใจ

ในขณะที่ความต้องการสารสนเทศสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กับ ประสบการณ์ในการสืบค้นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 4 รายการ คือ สารสนเทศสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม สถานที่ให้บริการ และการจัดทัวร์ร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยผู้ที่มีประสบการณ์ในการสืบค้นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีความต้องการสืบค้นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการสืบค้นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางสำหรับการออกแบบและพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็น

เป็นการนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวในเชิงสุขภาพ การนำเสนอที่พัก/โรงแรมในเชิงการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สถานที่ให้บริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ นอกจากนี้แล้วผู้ให้บริการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น สถานที่ท่องเที่ยว โรงแรม ร้านอาหาร บริษัททัวร์ สามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปวางแผน วิเคราะห์ เพื่อให้บริการกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้อีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อเป็นการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยให้แพร่หลาย ควรมีการสำรวจความต้องการสืบค้นสารสนเทศและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเพิ่มเพื่อให้ทราบถึงความต้องการสารสนเทศและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติสำหรับการนำมาพัฒนาข้อมูลประชาสัมพันธ์และวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Choksuchat, C. & Chantrapornchai, C. (2016). On the Development of Health Tourism Semantic Web with its Parallel Engine. *Int. J. Metadata, Semantics and Ontologies*. 11(1), 16-28.
- Department of Health Service Support. (2016). **Summary Report of Thailand's Development Policy as an International Health Center (Medical Hub) (2017-2025)**. (in Thai). Bangkok: Ministry of Public Health.
- Department of Tourism. (2015). **Attraction Development Plan 2015-2017**. (in Thai). Bangkok: Ministry of Tourism and Sports.
- Teeranon, K. (2018). Thailand's Wellness Tourism: Situation and Potential towards Competition of ASEAN Region. (in Thai). *FEU Academic Review*. 12 (Supplement), 20-34.
- Ministry of Science and Technology. (2017). **Insights on Digitalization of Thailand Industry Digital Roadmap for Aging Society, Agriculture, and Tourism 2017**. Retrieved on April 18, From http://www-file.huawei.com/-/media/CORPORATE/PDF/market-trends/thailand_%20digitalization_%20white-paper_thai.pdf?la=en.

- National Statistical Office. (2017). **Survey of Thai Travel Behavior 2017 (In year 2016)**. (in Thai). Bangkok: Ministry of Information and Communication Technology.
- Office of the Permanent Secretary. (2016). **Tourism Economic Review 3th**. (in Thai). Bangkok: Ministry of Tourism and Sports.
- Srison, P., Kitiyawan, S., Pramala, S., & Channgam, S. (2016). **Health Tourism Routes for Thai and Foreign Tourists in Ubon Ratchathani Province**. Proceedings of The 1st National Conference RTUNG 2016. (in Thai). Ubonratchathani: Ratchathani University.
- Phoopan, P. (2007). **Thai and Foreign Tourists' Satisfaction Concerning Health Tourism in Bangkok Metropolis**. (in Thai). Master of Science Program in Sports Science, Chulaongkorn University, Bangkok.
- Setri, P. (2017). The Pattern of Elderly Health Tourism in Bangkok, Thailand. **International Journal of Social Science and Humanity**. 7(2), 72-75.
- Soonthonsma, V. & Thammachart, P. (2016). Community-Based Healthy Tourism Patterns for Sustainable Development of Community-Based Enterprise Networking in Prajinburi Province. **Journal of the Association of Researchers**, 21(3), 167-181.
- Pensup, S. & Saengsiriop, P. (2012). **Behavior and Satisfaction of Thai Tourists towards Health Tourism, Raksawarin Hot Spring, Ranog Province, Thailand**. (In Thai). Research Report. Bangkok: Suan Sunandha Rajabhat University.
- Prombuom, T. & Kimpakorn, N. (2015). Factors Affecting Tourist Experience of Eco, Culture, and Wellness Tourism in the Upper Northern Provincial Cluster 1 of Thailand: Chiang Mai, Lamphun, Lampang Mae Hong Son. (in Thai). **Journal of Thai Hospitality and Tourism**. 10(1), 71-87.